LAISVOJI LIETUVA

Lituania Libre

Gegužės Mėnuo Lietuvoje

Juk tu dar pameni,
Kai vyšnios snigo sode.
Kai baltus konfeti ant mūsų barstė!
Ir obelys, ir ievos, paskui kriaušės,
Kaip ir dabar, pražilę senės,
Mūs žydintį gyvenimą, lyg vynu žiedais prausė.
Ir tu, beabejo, dar pameni,
Kai tame tėvo sode
Kažin kas tirpo mudviejų krūtinėse:
Dabar. taip tirpsta jaunosios gyvybės,
Jų skruostai kruvini ir akys vis rasotos,
Nuožmiai kankinamoj, pavergtoj Lietuvoj.
Dar vakar vaikščiojo laukuos pavasaris,
O mes jauni, gegužės mėnesio miške,
Jaunuosius sužadėtinius vaidinom.
Ech, jaunas. žalias lankoj ir ąžuolyne,
O tu, kaip vaidilutė šventojoj Lietuvoj;
Toki skaisti, šventa ir piktų rankų nepasiekta.
Beržų krapylai mus laimino gegužy,
O paukščių choras, žiedų kodylai,
Palaimą ir liuosybę šventė Lietuvoj.
Bet lyg šalna pakando laisvės žiedą
Ir tavo lūpas skausmas surakino,
Kad toli lyg miražas palieka Lietuva.
Kur saulė rengės pumpurus žiedais įžiebti
Kur jūromis bangavo mūsų vasarojai,
Dabar gi — šalta, šalta:
Nes ir palangėj ir miestuos mūsų,
Ir ten ramioj tėvų kertelėj,
Iš Azijos, naujas Atila siaučia.
Rodos ir saulė už debesų palindo,
Laimė nukrito, kaip vyšnios žiedas
Ir po kraujuotom kojom paminta Lietuva.
Ir tirpsta ten, kaip baltos snaigės,
Ištirpsime ir mes išbaltinti, palūžę....
Bet Lietuva perkentus žiemą vėl žydės.
Ji pasipuoš ir vėl jaunosios tūliais:
Zarasų kalnai ir Suvalkijos lygumos,
Pakrypę lušnos ir smūtkeliai pakelėse.
Bus dar ramu ir žydinčioj palankėj
Ir pamary prie tėviškės Birutės
Ir pavogtame tėvo sode.

CINE SELECTO

Vienintelis lietuvio P. Zukelio kinas Urugvajuje

c. Grecia 1105-07. Cerro.

Tel. 22-11-25

Filmos:

Visuomet paskutinės laidos, meniškiausios ir aukštos kokybės. Daugumos lietuvių ir kitataučių gausiai lankomas kino teatras.

LIBRERIA Y JUGETERIA

— SELECTO —

de

Hosmar Gerin

Calle GRECIA 4215 Cerro.
Al lado del Cine.

Ofrece toda su mercadería a un 30% de rebajo a los suscriptores de esta revista. Libros castellano y extranjero.

- MARGUTIS -

Vienintelis muzikos, dainų, rimtų, naudingų skaitymų ir sveiko jumoro, lietuvių kalboje išeinantis Amerikoje žurnalas.
Jį redaguoja, žinomas mūsų kompozitorius Antanas Vanagaitis ir metams tekainuoja tik 2 doleriai. Paprašykit savo giminės Amerikoj, kad jie jums užprenumeruotų taip naudingą ir gausiai iliustruotą žurnalą.

— Margutis —

6755 South Western Avenue.

CHICAGO, Ill.
U. S. A.

Užsiprnumeruokit Pietų Amerikos lietuvių iliustruotą, patriotinės kovos žurnalą
— Laisvoji Lietuva —

Krautuvė - Baras

Viktoro Kučiausko

c. PRUSIA 1851, kampas BOGOTA

Telefonas: — 22. 13. 26. —
Villa del Cerro.

Didelis pasirinkimas visų rūšių maisto produktų. Vietos ir užsienio gėrimai. Kainos ekonomiškos. Lietuviškas patarnavimas Lietuviams nuolaidos.

Krautuvė ir Baras

Jono Gramošausko

c. PERÚ 1992. — Villa del Cerro.

Pirmos rūšies visi maisto produktai ir šviežios daržovės bei vaisiai. Vietos visų rūšių gėrimai. Pigios kainos. Skubus ir sąžiningas patarnavimas. Persitikrinkite.

ANELĖ RAULUSKEVICIENĖ

Didelio pasirinkimo, pigių kainų bei mandagaus patarnavimo, visų rūšių maisto produktų krautuvė. Lietuviai prašomi užeiti persitikrinimui.

Calle BOGOTÁ 3217. — CERRO.

Pr. Riboko ir Aizersteino

Meniškų Odos Išdirbinių

Fabrikas

calle RIO BRANCO 1102.

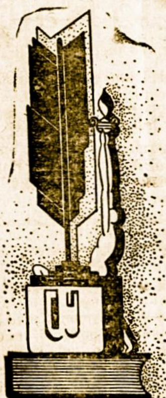
Visoki meniški odos išdirbiniai parduodami urmu ir pavieniai. Lietuviams daromos specialės nuolaidos.

Vienybė

Įdomiausias, plačiai skaitomas, Jungtinių Amerikos Valstybių savaitraštis. Vienybę redaguoja poetas Juozas Tysliava. Metams tekainuoja tik $ 3.50 amerikoniško dolerio.

— Vienybė —

412 Bedford Ave.,
Brooklyn, N. Y.
U. S. A.

— Lituania Libre —
REVISTA MENSUAL de Ciencias, Artes y Letras
Rio de Janeiro 4001. CERRO

EDITADA por la ASOCIACION CULTURAL URUGUAY - LITUANIA
Aprobada y reconocida por la Ley del Gobierno Superior de la Nación, con la Personería Jurídica
— en el año 1941 —

Organo oficial y propiedad intelectual de la misma. Impresa en la Imprenta Fortaleza
Redacción, Administración e Imprenta
Rio de Janeiro 4001
— Cerro —

Redactor Responsable: JULIAN JAZAUSKAS
Berna 2347. Cerro
• Administrador
Pedro Korkuzas
Rio de Janeiro 4001
Cerro

Metinė Prenumerata:
Urugvajuje $ 1.50 U.
Argentinoj $ 4.00 Ar.
Amerikoje $ 2 dol.
Perlaidas siųsti administratoriaus vardu.
Raštus siųsti redakcijos vardu.

— Lituania Libre —
Rio de Janeiro 4001
Cerro. Montevideo.
Uruguay.

LAISVOJI LIETUVA

Mėnesinis - Kultūros - Mokslo - Meno - Visuomenės - Kovos - Žurnalas

Metai (Año II) | Montevideo, Gegužis - Mayo 1946 | Nr. 5 (17)

K. Verax

Como los Soviets provocan el exterminio de las naciones

(Continuación)

Precedentemente hemos expuesto la primera fase de la «liberación» soviética en Lituania: los interrogatorios terroristas, el fusilamiento en masa, los saqueos y la colectivización agropecuaria. Ahora trataremos de iliustrar, con qué métodos Lituania es liberada de los lituanos. Los enkavedistas envían a la Siberia a poblaciones enteras de ciudades y aldeas, Habiendo la guerra destruído el sistema ferroviario y por la falta hasta de vagones de carga o transporte de hacienda, los habitantes de Lituania eran enviados en el verano y el otoño de 1944 a pie hacia el Este. Son horribles caravanas de desgraciados, semejantes a las de los condenados de tiempos de los zares, pero acompañadas ahora por enkavedistas a caballo armados con bayoneta calada y armas automàticas. Compulsando todas las informaciones en nuestro poder, tenemos el siguiente aspecto. Todos los más destacados patriotas lituanos sin distinciones profesionales, todos los católicos fervientes, todos los comerciantes y campecinos más acomodados, todos los que no demuestran entusiasmo por el partido comuuista, son calificados de «fascistas», «elemento antisoviético» y asignados a la caravana de la muerte que se dirige hacia el Este. Las columnas de los exilados son obligadas a marchar sin la menor muestra de misericordia. Muchos caminan descalzos, sin ropas de abrigo: todos sin excepción están hambrientos y extenuados. Aquellos que ya no pueden dar un paso más, son fusilados alli mismo. Los esposos son separados de sus esposas, los hijos de los padres. Nadie pueda ayudar o socorrer a los expatriados, ni alcanzarles siquera un poco de agua, pues «por la ayuda a los enemigos del pueblo», pasa inmediatamente a engresar su número.

Muchas localidades de Lituania quedaron sin habitantes. En primer tèrmino feuron deportados sistemáticamente los departamentos occident les y orientales: Samogitia y el teritorio de Vilnius. Una telegrama procedente de Estocolmo del 28 - X - 1944 anuncia que los ciudades de Vilkaviskis, Siauliai, Utena y Maletai y los pueblos de Kursenai, Daugai y Leliunai quedaron sin pobladores en absoluto.

Es practicada, además, también otra clase de métodos «desterratorios». La radio de Vilnius propolò que «los lituanos, llevados por inmenso entusiasmo, se dirigen a través de todos los caminos a reconstruir, la madrecita Rusia». Hablando a través de la radio antedicha «el presidente de la Lituania Soviética», el «quisling» Justas Paleckis, anunció en febrero de este año que «para diversos trabajos se trasladaron a Rusia 83.000 lituanos». En realidad, este número es mucho mayor. Significa que hombres y mujeres lituanos, tomados a la fuerza para el servicio del trabajo, no reconstruyen su derruida patria, sino que van a trabajar en la «madrecita Rusia». Marchando hacia allí, por supuesto, deben cantar y portar rojos pendones. Es un nuevo engaño. Hemos narrado cómo los terroristas armados organizan «alegres» caravanas de agricultores portadores de productos para el Estado.

(Continuará)

Ministro Stasio Lozoraičio Kalba

Pasakyta lietuvių kolonijai Romoj Lietuvos Nepriklausomybės Šventės dieną 1946. II. 16.

Dar niekados ligšiol nebuvo pažadėta žmonijai tiek teisingumo, kiek šito karo metu. Ir niekados dar tiek tautų - o jų tarpe ir bolševikų užpultoji ir okupuotoji Lietuva — nebuvo patyrusios tiek daug neteisybės, kiek šiandien, karo veiksmams jau esant pabaigtiems. Pažadai, kurių yra padariusios didžiosios demokratinės valstybės, dar neįvykdyti. Todėl pasaulis dar tolimas nuo taikos, o mes turime švęsti šią Lietuvos nepriklausomybės šventę toli nuo savo krašto.

Antrojo pasaulinio karo, kuri Vokietija tegalėjo pradėti bendradarbiaudama su Sovietų Sąjunga, pasekmės yra sunkesnės kaip kitų karų pasekmės netik materialiniu, bet — dar daugiau — moraliniu atžvilgiu.

Prieš šį karą ir jo metu į pasauli veikė dvi jėgos. Iš vienos pusės buvo totalitarinės valstybės, kurių policinės santvarkos esmę sudaro kova prieš tikybą, teisės negerbimas, pagrindinių žmogaus teisių paneigimas. Tuos pačius pražūtingus pradus jos siekė vykdyti ir tarptautiniuose santykiuose, laužydamos sutartis, užpuldamos ir pavergdamos laisvas tautas ir išviso stengdamosios sudemoralizuoti tarptautinę bendruomenę, įskiepyti jai melo, neteisėtumo ir smurto tolerancijos bacilas. Kitoj pusėj buvo demokratinių tautų bendruomenė, pagrįsta krikščioniška civilizacija, tikybos, teisės, žmogaus teisių gerbimu. Tų tautų tarpe buvo ir yra Lietuvių Tauta, savo tradicijomis, socialine struktūra ir psichologija - viena demokratiškiausių tautų. Ištikima tiek vakarų civilizacijos dėsniams, tiek savo tautiniams interesams - o tie du dalykai sutampa - nedidelė Lietuva, dėka savo Tautos charakterio ir dorybių, sekmingai priešinosi maskoliškos diktatūros pasikėsinimams užkrėsti ją bolševikišku maru, ir kartu kovojo su hitleriškos satrapijos ekspansija, apsaugodama nuo jos ne tik save, bet ir kitas dvi Baltijos valstybes. Išviso, ilgą laiką Lietuva turėjo vienui viena atlaikyti Hitlerio Vokietijos sunkų ir skaudų politinio bei ūkiško Drang nach Osten spaudimą! Šituo klausimu visas kraštas laikėsi vieningai, o toki svarbi visuomenės organizacija, kaip Šaulių Sąjunga įgyjo ypatingų nuopelnų. Tarp dviejų pasaulinių karų būta laiko tarpų, ilgų laiko tarpų, kad jeigu Vidurinėj Europoj buvo girdėti balsų, protestuojančių prieš nacionalsocialistų užsienio politiką ir įspėjančių pasauli dėl jos, tai buvo tik Lietuvos valstybės vyrų balsai. Protestuodami, įspėdami ir priešindamiesi jie gynė Lietuvos interesus ir kartu demokratijos interesus nuo prūsiškai nacionalsocialistinio įžūlumo. Ir neretai jų balsai skambėjo kaip tyruose.

Kiek dešimtų milionų pinigų išgelbėjo Vokietijos žydai, pasiųsdami juos į Lietuvą per mūsų valdžios įstaigas. Kiek tūkstančių Vokietijos, Austrijos, Čekoslovakijos žydų, pabėgusių nuo hitlerininkų persekiojimų, rado prieglaudą Lietuvoje. Ta pati maža Lietuva suteikė prieglaudos dešimtims tūkstančių lenkų, o 1939 metų rugsėjo mėnesy, pati būdama aukščiausiame pavojuje, atmetė pakartotinus Hitlerio reikalavimus pulti Lenkiją ir už tai jo buvo išduota jo bendrui - Sovietų Sąjungai.

1939 - 40 metais, patys apsupti karo gaisro, įsprausti tarp artimai bendradarbiaujančių totalitarinių valstybių ir jų grąsinami, mes neišdavinėjom priešams tų nelaimingųjų, karių ar civilių, kurie gelbėdami savo gyvybę, perėjo Lietuvos sieną ir buvo pas mus internuoti ar šiaip apgyvendinti. Lietuviška pastogė buvo jiems saugi prieglauda, nes joje gyvena svetingumas, žmoniškumas ir pagarba teisei, ypač pagarba teisėms tų žmonių, iš kurių priešas atėmė tėvynę ir kuriuos stengėsi padaryti beteisiais.

Vokiečių okupacijos metu Lietuva buvo daug sunkesnėse sąlygose kaip kiti kraštai, nes neturėjo tokios paramos kaip kiti, neturėjo išviso jokios paramos iš svetur. Ir vis dėlto visa Tauta organizuotai ir vieningai priešinosi vokiečiams, dar kartą duodama savo įnašą į Europos kovą prieš Hitlerio hegemoniją.

Lietuvių Tautos teisė į jos Nepriklausomos Valstybės atstatymą, į jos pačios apsaugojimą nuo smurto yra aiški ir tvirta ne tik formalių tarptautinių nuostatų atžvilgiu, ne tik patiems Lietuviams, kurie niekados tos teisės neišsižadės, bet taip pat ir kiekvienam žmogui, kurio sąžinė normaliai reaguoja į teisybę ir neteisybę, kitaip sakant kuris išviso turi sąžinę. Aš paliečiau čia praeities dalykus svarbiausia tam, kad pris minimas apie teisingą ir išmintingą mūsų Tautos laikyseną ir mūsų Valstybės politiką sprendžiamais Europos ateičiai klausimais būtų mums paguodos ir vilties spinduliu.

Šiandien esame ištrėmime mes. Šimtai tūkstančių Lietuvių turėjo eiti į svetimus kraštus, gelbėdamiesi nuo persekiojimo ir teroro. Kitus deportavo ir tebedeportuoja į Aziją. Bet ir Lietuviai pačioje Lietuvoje yra ištrėmimę, nes jie okupanto yra ištremti iš nepriklausomo laisvo gyvenimo, iš bet kurios teisinės santvarkos ir asmens saugumo garantijų sferos. Šiandien teisingumo, žmoniškumo ir pagarbos mūsų teisėms esame reikalingi mes.

Dabar, karo veiksmams pasibaigus ir

Vokietijai bei Japonijai karą pralaimėjus, deja, ne visos totalitarinės valstybės yra eliminuotos. Štai kodėl mes vėl matome nuolatines pastangas įnešti demoralizacijos į tarptautinį gyvenimą; pastangas pripratinti ar priversti pasaulį toleruoti melą, neteisėtumą ir smurtą. Lietuva tebėra okupuota ir okupantas vėl daro pas mus rinkimines manipuliacijas, kurių pasekmėje jis pasiųs savo pirktų ar terorizuotų žmonių į Maskvos sovietą. Lygiu būdu eilė valstybių nuo Baltijos iki Adrijos jūros yra okupuota ir kartu su mumis kenčia primestą joms svetimą santvarką. Atstovas tos Didžiosios Britanijos, kurioje parlamentas ir asmens laisvės garantijos veikė jau tais laikais, kada Rusiją dar civilizavo totoriai, turi klausyti priekaištų dėl kitų valstybių suverenumo tariamo pažeidimo iš to žmogaus, kuris savo laiku buvo pasiųstas į Latviją jos nepriklausomybės naikinimui organizuoti.

Šitie keli pavyzdžiai, paimti iš ilgos faktų eilės, yra tos totalitarinės akcijos pasireiškimai, kuria stengiamasi įbauginti ir užmigdyti demokratines jėgas pasaulyje, išviso degeneruoti demokratiją falsifikuojant jos sąvokas ir įskiepyti jai progresyvinį paralyžių, kad ji virstų «progresyvine demokratija», ant kurios pagrindo stovi ir tas didelis kalėjimas, kuriuo šiandien yra Lietuva. Todėl kiekvienas, kas nepripažįsta padėties sudarytos agresijos pasekmėje; kas kovoja už savo krašto išvadavimą iš svetimo užpuoliko jungo - gina ir demokratiją. Todėl Lietuvių Tauta, kuri nepripažino ir nepripažins jokio akto, pažeidžiančio jos teisę į nepriklausomybę; kuri kovojo už savo laisvę ir kovos tol, kol ją vėl atgaus — tuo pačiu gina ir demokratiją.

Kovoj ir darbe dėl Lietuvos nepriklausomybės atstymo nėra nusileidimo, nei pasidavimo. Be to, nepriklausomybės atstatimo byla turi suvienyti mus ir pakelti ligi tos aukštumos, kurioje nėra skirstymosi einant kad ir pagrįstais, bet vieuos kurios grupės ar srovės interesais, o yra tiktai visų gerų lietuvių bendradarbiavimas.

Minėdami Lietuvos nepriklausomybės šventę, nukreipkime dėkingą ir pagarbią mintį pirmiausia į mūsų Tautą, kurios ateitis ir laisvė sudaro mūsų gyvenimo prasmę, ir į tuos, kurie už Lietuvą žuvo, žusta dabar partizanų kovose ir dar žus. Atsiminkime su dėkingumu apie mūsų brolius Amerikos Lietuvius, kurie taip veikliai gina teisingą Lietuvos bylą ir gausingom aukom stengiasi palengvinti mūsų tremtinių vargą. Atsiminkime apie visus Lietuvos draugus, už kurių palankumą mes šiuo tarpu tegalime atsilyginti sakydami, kad remdami Lietuvos bylą jie padeda atgyti pasaulio sąžinei.

Būsimos, tolimos kartos negalės suprasoti, kaip buvo galima leisti, po šito vedamo tokiais kilniais obalsiais karo, aptemdyti vieną po kito teisybės, teisės ir teisingumo žiburius ir paskandinti Europą tamsybėje.

Mums irgi sunku tai suprasti, bet mes žinome, kad tamsybę išsklaidys laisvės ideja, išsaugota karštose ir drąsiose širdyse, ir kad mes vėl pamatysime skaistų, mielą ir šviesų Nepriklausomos Lietuvos veidą.

*

Sudiev Tu Brangi Man Tėvynė

(Mūsų korespondento reportažas iš Europos)

Rytprūsių plentais ir vieškel ais vis dar traukia pabėgėlių kolonos. Rudens lietus skalauja jų veidus ir pilkos darganos dengia jų vežimus. Pavargę, sušlapę jie žingsnys po žingsnio traukia vis tolyn į vakarus, vis tolyn nuo mylimos savo tėvynės, vis tolyn, tolyn nuo brangios savo motinėlės.... Dabar ten nelaimingi žmonės krenta nuo raudono budelio rankos, žūsta kaip štai šie lapai paplentės pur vyne... Kurie nežuvo, tie «savanoriškai užsirašė» į mirties šaltį - šaltąji Sibirą.

Dej uoja ir rauda visa Lietuvos šalelė. Ir ne vėlyvo rudens lietus, bet nelaimingų žmonių ašaros dabar drėkina tėvynės žemę. Lėtai traukia kolonos Prūsijos plentais nuo raudonosios audros, nuo sielvartingai dejuojančios savo žemės. Vis slenka, slenka pilki žmonės. Tai nelaimingi keleiviai iš sudužusio, gražaus laivo. Staiga jie nustojo visko, per pavojus atplaukė į nežinomą jiems salą, kur rado prieglaudą, pastogę ir brolišką prijautimą.

Mažu, suvalkietišku arkliuku rieda vežimėlis lygiu plentu Marienburgo link. Ūsotas žmogelis neberagina pavargusio savo arkliuko, nes dabar jau nėra jam kur skubėti.

— Nuo kurio krašto žmogeli?

— Nuo Vilkaviškio, ponuli. Jau ketvirtas mėnuo, kaip bėgu ir bėgu nuo bolševiko.... Nuo raudono maro bėgame, ponuli, nuo maro, — atsiliepė senutė būdoje. — Amžinojo atilsio, mano senelė pasakodavo, kad baisūs marai kitkart siausdavo Lietuvoje. Bet dargi žmonės nuo šitųjų dar gindavosi: degindavo grabnyčių žvakę, šventomis žolelėmis smilkydavosi, arbo kaimo gatvių galuose sukurdavo laužus, skersai kelio užtiesdavo baltas marškas ir juodoji maro giltinė savo karietoje, pakinkytoje ketverta juodų arklių, jau nebegalėdavo pravažiuoti. O nuo bolševikiškojo maro jau nėra pamačiaus: reikia bėgti kur akys mato, kur kojos neša. Ak Dieve, Dieve, kodėl tu taip apleidai savo žemelę?

(Tęsinys sekančiame puslapy.)

Danijos Lietuviai Kalba

Nesenai, mus Danijos pabėgėlius pasiekė jūsų laikraštis «Laisvoji Lietuva»· Jį mes sutikome su dideliu džiaugsmu, nes «Laisvoji Lietuva» savo apimtimi ir turiniu atitinka kelių šimtų tūkstančių pabėgėlių norus, lūkesčius ir tikslą — grįžti į Nepriklausomą Laisvą Lietuvą.

Laikraštis įdomus, sumaniai redaguojamas ir daro malonų įspūdį. Labiausiai jis brangus mums todėl, kad su nepaprastu tvirtumu pasisako už laisvą Lietuvą ir visu intensyvumu remia mūsų, pabėgėlių reikalus.

Nepaprastai esame sužavėti Urugvajuje ir kitose Pietų Amerikos valstybėse esančių lietuvių kultūrine ir tautine veikla. Visa tai rodo, kad ir Pietų Amerikos lietuviai kartu su viso pasaulio lietuviais stoja į kovą už Lietuvos nepriklausomybės atstatymą.

Šiuo tarpu Jūs tik ir esate mūsų vieninielė viltis, dėl laisvės atgavimo, nes mes esame tiktai lagerių numeriai, beteisiai asmenys, daugelio nepageidaujami bei vadinami «fašistais» ir t t.

Tikint į nepriklausomos Lietuvos atstatymą ir galimybę tuos 350 000 pabėgėlių grąžinti į Lietuvą, nekuriose vietose pamažu judinamas ir kolonizacijos klausimas. Šį reikalą varo pirmyn prof. K. Pakštas ir nekurios mūsų įstaigos Šiaurės Amerikoj. Pirmoji kolonizacijai vieta minima Pietų Amerika (Venezuela, Gvajana, Bolivija ir kt.), toliau Australija, Afrika ir kt. Šis žestas nemažina mūsų vilčių į Nepriklausomybę, tačiau «apsidairyti» atsargumo dėlei būtina, nes šio klausimo atatinkamas pastumėjimas pirmyn, gal būt, ateityje, neišsipildžius mūsų lūkesčiams, galės išgelbėti tucs mūsų tautiečius nuo žuvimo, kuriuos dar galima išgelbėti, nes mums esant Europoje, visuomet į mus bolševikai žiūrės kaip į nešvarų savo sąžinės balsą ir visokiais būdais stengsis nutildyti. Smulkiau apie mūsų gyvenimo vargelius ir rūpestėlius rasite prisiųstame mūsų laikraštyje «Lietuvių Žinios».

Apie buvusią ir esamą padėtį Lietuvoje, manau, esate pakankamai informuoti, tačiau turiu čia tiek paminėti, kad nemčius savomis akimis negalima ir įsivaizduoti kiek Lietuva iškentėjo per bolševikų ir vokiečių okupacijas ir kiek ji dabar kenčia. Frontas Lietuvoje daugelyje vietų išstovėjo nuo dviejų iki penkių mėnesių ir ten liko tik pelenai ir griuvėsiai. Visus sveikus žmones vokiečiai gaudė pavojingiausiems fronto darbams. Tačiau vistiek visi žmonės, kiek tik galėjo ir suspėjo bėgo su vokiečiais. nors juos čia laukė panašus likimas, tačiau iš dviejų blogybių mes rinkomės geresnę. Geriau svetur vargas vargti, nei kišti galvą į bolševikų kartuves, nors mes tik tiek esame kalti, kad mylim savo tėvų žemę ir esam lietuviai Gyvenimo sąlygas Danijoj turime pakenčiamas. Tačiau tolimesniam apsigyvenimui perspektyvų čia nėra, nes danai ir taip turi bedarbių, todėl svetimšaliams nei darbo nei apsigyvenimui leidimai nebus teikiami Viso Danijoje yra apie

---

Ir graudžios ašaros ėmė byrėti senelės veidu.

— Ar buvote kokie dvarponiai bei aršūs liaudies priešai? — klausiu žmonelių.

— Tai be kas jau...., — ranka vargingai numojo. — Penkis ha žemės turėjau, dargi du kemsynuose.

— Tai kam bėgai, bolševikai gi dar būtų pridėję žemės, juk «tėvelis» yra duosnus iš svetimos sąskaitos.

— Tegul jie sau eina peklon pypkės prisidegti, šitie velnio vaikai ir nelabojo išperos. Metus jau gyvenom, pažinau to razbainikų vado Stalino «rojus». Koc sakyti, gyvensiu ant duonos ir druskos, bet antrą kartą jau Stalino ponystėj nebenorėjau pasilikti. Tegu kur nelabieji nuneša tokią žmogžudžių valdžią. Tai sudie, ponuli! Važiuosiu sau.

— O kur važiuosite?

— Kągi, nežinau.... Na, bėruk, op!

Ir bolševikų šauktasis «kulokas» nuvažiavo Marienburgo link. Važiuoja jis nė nežinodamas kur — bet tik toliau nuo laukinių, mirtį nešančių Stalino ordų.

Marienwerderio apylinkėse prie vienišų medžiotojų namų sustojo pabėgėlių kolona.

— Iš kurio krašto Lietuvos?

— Daugis čia nuo Kudirkos Naumiesčio, nuo Kybartų, anas va nuo Kauno.

— O žemaičių ar nėra?

— Ten gale yra vienas vežimas nuo Rietavo.

Rietaviškio vežimas didelis Seneliai tėvai, penkios dukterys kaip aguonos žydi, du sūnūs, dvi marčios. Turėjo dar du vežimus, bet kelyje prarado.

— Kodėl tiek mažai žemaičių kelyje? - teiraujuos.

— Aniolėli, paliko Nespėjo žemaitėliai bepabėgti. Dieve brangus, nebespėjo — aiškina kresna rietaviškė, rankas ant krutinės sukryžiavusi.

(Tęsinys 8 puslapyje.)

2.000 lietuvių. Gyvename lageriuose, kuriuose gyvenimas pabėgėliams yra privalomas. Lietuvos konsulatas Danijoje neveikia, tačiau neoficialiai skaitomas tebeegzistuojančiu, nes Danija Lietuvos užgrobimo nepripažįsta, bet iš kitos pusės mėgina varyti «neutralumo» arba Maskvai pataikavimo politiką. Tačiau Danijoj esant alijantų kariniams daliniams, kurių žinioje mes esam, tiesioginio pavojaus neturime, nors bolševikų repatrijacinės komisijos yra gana dažni mūsų svečiai ir atvykusios labai «graudžiais» žodžiais kviečia pabėgėlius grįžti į laukiančią mūsų tėvynę (Į Sibirą... atsako balsas iš minios), nuraminti mūsų laukiančias motinas ir t.t. Nekuriose stovyklose jie buvo išlydėti šauksmais, švilpimais ir apmėtyti žaliais kiaušiniais. Susižavėjusių šiomis «krokodilo ašaromis» tebuvo labai nedaug, išskyrus keletą Klaipėdos krašto piliečių, kurie bolševikų apgaulės dar nepažįsta. Iš išvykusių ir žadėjusių parašyti, jokių atsakymų negauta, jų likimas neaiškus.... bet mums žinomas. Jų vieni Sibire, kiti sušaudyti.

Vedbaekietis.

Vykime Lietuvos Pardavikus

IŠ LIETUVIŲ TARPO

Mūsų raudonųjų dykaduonių grupelė, vardu išdavikiško «kongreso» ir kitų maskoliškų išmislų vėl begėdiškai braunasi į lietuvių darbininkų kišenę. Taip, nesenai į Kasabą atsilankė Stalino saulės nušildytas kislingiukas, tūlas Lapinskas su «kongreso» bonais. Jis tat ne taip sau, o grąsindamas prašė pinigų Girdi, «kas nepirks bonų' tas nebus įleistas į Lietuvą». Buvę tenai lietuviai tuomet užklausė:

«Tai kasgi toks lietuvių Lietuvon neįleis?

«Aš, skubiai atsakė jis.

«O kas ir kuriam tikslui tą jūsų «kongresą» rengia? Mes manom, kad tas pats «draugas» Arielkinas, kurio paruoštan «rojun» nė jūs patys nenorit važiuoti, o tik amžinas aukas renkat ir iš darbininkų sunkiai uždirbtų centų balius darot.

«Kongresą, tai mes lietuviai komunistai sugalvojom, bet į jį kviesim visus lietuvius, nes Rusijos konsulas pridadėjo tris laivakortes į tarybų Lietuvą ir atgal. Tai išrinksime vieną komunistą, vieną socialistą ir vieną kataliką, kad tie sugrįžę tiesą papasakotų, nes «fašistai» rašo priešingai, o aukas renkam, tai «kongreso» išlaidų padengimui.

«Gaila, kad maskoliškų enkavedistų propagandos ir begėdiškai prašomų aukų suvilioti, jūs vis dar manot, jog už jus čia dar yra kvailesnių ir taip akyplėšiškai meluojat. Jei sa kot, kad tai bus lietuvių kongresas, — kalbėjo kiti lietuviai, — tai kodėl jūs nekvietėt kitų lietuvių organizacijų, jau nekalbant Argentinos, Brazilijos, bet nekvietėt net ir mūsų Kultūros Draugijos nė jos spaudos, nes to daryti jums neleido NKVD, taigi ir jūsų tariamas «kongresas» bus ne lietuvių, o Lietuvos judošių pasitarimas, nukreptas prieš Lietuvos laisvę ir mūsų brolius ištremime. Tik paskutinis niekšas, visiškai netekęs žmoniškumo ir aklas Maskolijos satrapų pastumdėlis gali eiti į tą «kongresą». Gaunam šimtus laiškų nuo pabėgusių fabrikų darbininkų, kurie Lietuvoje nė bakužės nepaliko. Bėgo, kad išgelbėjus sa vo gyvybę, tai dabar dori lietuviai turi jums pritarti ir aukoti, kad kruvinieji azijatai galėtų juos parsivežti išžudymui. Ne aukų, bet murziną šluotą tikri lietuviai turi duoti, jūs iš lie tuvių aukų gyvenantieji parazitai ir lietuvių garbingo vardo terliotojai. Įvairūs poselencai, dauguma su vokiškais «ausveisais» atbėgę recidivistai ir komunizmo praktikuotojai savo šeimose, sumanė mūsų vardu kalbėti. Apsirinkt, čia NKVD dar bejėgė, nors jūs jai dir vą ruošiat ir sykiu pražutį Urugvajaus laisvei».

Nors šis lietuvis ir pasikarščiavo savo tokioj kalboje, bet jis pasakė tik teisybę. Broliai lietuviai. Didesnės gėdos mums negali būti, kaip kad laisvame Urugvajuje, mus kiršina ir mūsų tarpe randa savo pražutingai veik lai vietos Lietuvos budelių samdyti ir apakinti agentai. Tai tragedija, kai šie išgamos ne tik prašo, bet ir randa lietuvių, kurie primoka enkavedistų agentams, už savo tikrų brolių žudymą Lietuvoje, jų trėmimą Sibiran ir bendrai velnišką komunistinio imperializmo užsimojimą, mūsų tautą fiziniai sunaikinti. Ir šitą baisų Lietuvos naikinimo darbą, maskoliams atvirai padeda dirbti mūsų išgamos. Ar gi visų Urugvajaus lietuvių tiek atbuko žmoniškumo jausmai ir apkerpėjo protas, kad ran da galimu primokėti savo brolių žudikams? Pramerkime akis kol laikas, būkime atsargūs su savaisiais maskolių agentais, nes jie visi yra enkavedistų šnipai. Vykime Lietuvos pardavikus iš lietuvių tarpo. Saugokimės jų kaip maro, kaip choleros bacilų, jų «kongreso», jų nuodingos spaudos ir parengimų, saugokimės ir tokių, kurie prieš mus pilotiškai plaunasi rankas, bet faktinai remia NKVD lietuviškus šnipus. Jų visų visi darbai yra diriguo jami iš Maskvos, nukreipti į lietuvių patriotų sąmonės migdymą išeivijoj ir mūsų brolių naikinimą Lietuvoje.

Kasabietis.

Apžvalga

NAUJOS KNYGOS

Martin Gudell,
«VERDAD SOBRE RUSIA»
Mexico, 1946 m. 298 pusl.

Šios knygos autorius, lietuvis Gudelis, dabar Čikagos dienraščio «Naujienų» redakcijos narys, 1936 m. lankė Sovietų Rusiją. Būdamas kairysis anarchistas ir gyvendamas Ispanijoje, civilinio tos šalies karo pradžioje, su komunistuojančių ispanų delegacija vyko pas Staliną prašyti raudoniesiems paramos.

Nors ir visas dešimtmetis jau praėjo, Gudelis nepamiršo ką tada jis matė ir girdėjo Leningrade, Maskvoje ir Kijeve. Svarbiausia, jis mokėdamas rusų kalbą, bet neišsiduodamas ją mokąs, nugirdo ir sužinojo tokių dalykų «rojuje», kurie nuo svetimšalių nuslėpti Knyga tad įdomi ypač tuo atžvilgiu, kad joje atskleidžiama daug užsieniečiams ir net patiems rusams peršamo bolševikiško melo. Nuobodu tik perplatus oficialių propagandinių kalbų atpasakojimas ir autoriaus pamėgimas aiškinti marksizmą, anarchizmą etc. Sąmoningai, matyt, Gudelis nutylėjo savo kilmę, lygiai kaip jis niekur nerado progos paminėti Lietuvos vardą.... Nemaža palikta ir korektūros klaidų.

V.

«RUSIA POR DENTRO»
(Rusija Iš Vidaus)

Paskutinė ir didžiausia sensacija Urugvajuje, tai Dr Cruz Goyenola knyga «Rusia Por Dentro». Pirmoji šios knygos laida pasirodė š. m. balandžio mėn. 4 d. Nepraėjus nė porai mėnesių jos keturios laidos buvo grobte išgrobtos ir jau baigiama spausdinti šeštoji laida. Tai geriausias liūdininkas jos ypatingo populiarumo.

Knygos autorius jaunas medikas Goyenola, nežiūrint jo komunistinių tendencijų, bet būdamas aukštos erudicijos išmokslintas džentelmenas ir gabus daktaras, buvo jau ir tuomet labai populiarus Urugvajaus intelektualų tarpe. Dėl šito, pirmasis Urugvajaus ambasadorius Sovietams Dr. Emilio Frugoni, prieš vykdamas į Maskvą jį pasirenka sekretoriumi. Vyriausybė patvirtina ir Dr. Goyenola pilnas entuziazmo, draugų komunistų ir kitų lydimas išvyksta į komunizmo Meką.

Dar iš kelionės rašo Urugvajaus kompartijos sekretoriui, kad dabar atėjusi proga numaskuoti visokius «socialfašistus», kurie trugdę Stalino «genijaus» idejų realizavimą Urugvajuje.

Pagaliau, jis pasiekia pažadėtąją žemę ir pamato tikrovę. Jis baisiai susikremta nusivylęs. Pamato kruviną vieno tirono despotiją, prabangoje, palociuose, briliantuose lėbaujančių satrapų grupę ir alkaną, škarmalus dėvinčią, beteisę, laukiniu barbariškumu enkavedistų tererizuojamą darbo masę. Grįžta iš «rojaus» ir parašo šią knygą, kuri ir už Urugajaus ribų virsta nauju sąjudžiu.

(Tęsinys iš 6 puslapio)

— Visi iki vieno būtų išbėgę, bet nebespėjo. Ir mes patys beišbėgome, kai jau sode bolševikai buvo. Kaip amaras mus užplūdo driskiai, aniolėli brangus, kaip amaras. O kas kelyje darėsi, Dieve saugok mus nuodemingus. Tūkstančių tūkstančiai žemaičių paliko. Bolševikų lėktuvai kaip šarančiai puolė, iš puškų, artileriją šaudė. Pilni keliai lavonų paliko. nebematys nekalti žmonės jau daugiau savo tėviškėlės. Ak, Dieve, kodėl mus apleidai! Paskui užpuolė bolševikų tankai, važiavo tiesiai ant žmonių vežimų ir viską traiškė. Sulūžę vežimai, arkliai, miltai, lašiniai, drabužiai ir žmonių lavonai vienoje kruvoje maišėsi. Pilnos pakelės dejavo sužeistųjų. Tie žvėris šaudė be gailesčio bėgančius nuo karo beginklius žmones. Ir pats Dievas savo stebuklingoje rankoje mus beišnešė į čia.

Rietaviškė atsiduso ir gailiai pravirko:

— Ties Gargždais paskutinį kartą peržegnojau žemaičių žemelę. O užpakaly mus lydėjo nesuskaitomi gaisrai.

Vienos stoties laukiamajame, tarp daugybės žmonių, sėdi vienas žmogelis. Kukliai apsirengęs, plaukai pasidabruoti, o veidas ramus, bet vienok visokio gyvenimo matęs. Aš priėjau ir stačiai paklausiau:

— Tamsta, regis iš Lietuvos?

— Taip, teisingai atspėjote — atsakė žmogus. — Esmi iš pat Kauno.

— Ir kurion šalin nūn vykstate?

— Pomeranijon, tamstyte. Gavau paskyrimą prie geležinkelių dirbtuvėse. Matote, aš šaltkalvis, dvidešimts su viršum metų išdirbau geležinkelių dirbtuvėse Iš šitų rankų buvau įsigijęs Šančiuose namuką su sodu. Maniau baigsiąs amžių savo šeimoje. Bet štai atėjo.

Jo veidas skausmingai sutrukčiojo, žvilgsnys aštriai įsmigo vienan taškan.

— O dabar štai likau vienišas kaip pirštas. Per bombardavimą šeima kažkur dingo, nežinau, ar gyvi, o daiktus bolševikai sudegino traukiny. Likau štai su svetima sermėga. Ir gyvenimo vakare man vėl reikia pradėti gyventi iš naujo.

— Nemėginot likti Kaune? Juk darbo žmogus esi .

(Įdomi užbaiga sekančiame numeryje)

KĄ MŪSŲ TREMTINIAI JAU TURI

Gavome tikrų žinių, kad lietuviai tremtiniai yra geriausiai organizuoti. Kaip stovyklose taip pavieniai gyvenantieji lietuviai turi išsirinkę savo komitetus, savo seniūnus, jie kuria savo apsaugą, steigia savo mokyklas, turi suorganizavusi Lietuvių Tremtinių Bendruomenę, kuri tvarko visus lietuvių tremtinių reikalus.

Mūsų tremtiniai jau turi 15 gimnazijų, 8 progimnazijas, prekybos ir amatų mokyklas. Visose stovyklose einami įvairių specialybių kursai ir liaudies universitetai. Visur įsteigtos pradžios mokyklos. Tvarkoma tremtinių leidžiamų raštų bibliografija. Spausdinama 3 knygos, kai kurie vadovėliai jau mokinių rankose.

1946 metų pradžioje tremtinius aptarnavo 97 spaudos leidiniai. Spaustuvėje spausdintų laikraščių buvo 11; rotatorium — 24, mašinėle rašytų — 6, ranka rašytų — 3; nenurodytų — 43. Amerikiečių zonoj leidžiamas 51 leidinys, anglų — 26 prancūzų 11. Švedijoj — 1, Danijoj — 1, Italijoj 2.

KAS JAM PASIDARĖ?

Buvęs Lietuvos Ministras prie Tautų Sąjungos, p. E. T. anarchistiniam «A. L. Balsui» parašė daugiau negu keistą laišką. Sitą melais ir pridengtu bolševikams pataikavimu perpildytą šlamštelį vadinti «šventų papročių ugdytoju» ir jo kolektyvui «nuoširdžiai lenktis» gali tik tas, kas visiškai tikrovėje nesiorentuoja arba kas jau neteko lietuviškos sa vygarbos. Argi nežinoma, kad vadinamasis redaktorius K. Norkus Lietuvos teismo buvo priskirtas į kriminalistų rūšį, kad jis Argentinoje neoficialiai ėjo Sovietų konsulo pareigas (lietuviams piršdamas SSSR pilietybę), kad jis kviečiamas į komunistinius kongresus?

Kai kas spėja, kad su p. E. T., kai jis tą laišką rašė, turėjo atsitikti kas nors apgailėtino.

A.

PATARNAUJA KOMUNISTAMS

Mūsų komunistai, prieš tariamą «kongresą» pasidarė labai aktyvūs ir «veikia» visur bei visaip, kad tik pakenktus akcijai už Lietuvos laisvę. Tik tokių tikslų vedini jie ir «Keleivyje» susirado vietos, kurio š m. 10 nr. patalpino melo ir komunacíams budingos demagogijos korespondenciją.

Kaip «U L. Kultūros Draugija», taip ir jos leidžiamas žurnalas niekad ir iš niekur ne tik nėra nė cento jokios pašalpos gavęs, bet ir prašęs. Tuo labiau iš BALF, kuriam ir draugija ir «Laisvoji Lietuva» padeda dirbti sunkų tremtinių šelpimo darbą. Bet tariamiesiems «Keleivio» korespondentams negi tiesa rūpi. Jų tikslas patarnauti komunistams ir apšmeižti patriotinį darbą dirbančius lietuvius. Tie «korespondentai» čia perdaug žinomi, nes vienas jų M. K., dar vakar buvęs komunistų «mokyklos» pirmininkas ir diplomatiniai pasitraukęs, kad socialisto vardu operavus prieš patriotinę visuomenę, o kitas J. L., komunistinio «Darbo» vedamųjų rašytojas, vardu «Defensa» apmovęs profesionalą A. Č., kuris ir Kultūros Draugiją nešvariai išnaudojo bei bendrai prastos garbės asmuo, kitaip ir negali protauti. Jis čia pirmas labai kariavo už religinį puslapį ir kad kaip nors gavus pašalpos, nes iš «draugiškų paskolų» čia gyvena. Kalba apie socialistus, o čia su savo vadu P. Vikoniu nuėjo Stalino diktatūros garbinti.

Mes nesistebim šitais Stalino saulės apšviestais spaudos šarlatanais, bet «Keleivis» su čekistiniais korespondentais, tiesioginiai patarnaudamas mūsų komunistams, kažinką galvoja? Ar tik nebus padurkų ir taip garsinamo «didžiojo sapnininko» įtaka?

GAUTA

«Lietuvių Balsas», Italijos lietuvių tremtinių turiningas, rūpestingai sutvarkytas ir meniškai išleistas žurnalas.

«Lietuviai Sveicarijoje», taip pat įdomus, turiningas ir gražiai išleistas Sveicarijos lietuvių žurnalas, apie kuriuos vėliau kalbėsime plačiau.

TIKROS ŽINIOS

Vienas mūsų narys, šiomis dienomis gavo laišką iš Lietuvos nuo savo giminaičio, kuris yra valdininku dabartinėj Lietuvoj. Kadangi jis yra atėjęs slaptu keliu, tai jame smulkiau ir nuodugniai nušviečiama dabartinis Lietuvos gyvenimas. Laiškas tilps sekančiame numery. Jis labai įdomus. Nepraleiskite neperskaitę jo visi.

Popietis

SU DIDELE IR ĮDOMIA PROGRAMA ĮVYKS

Sekmadienį, birželio mėn. 9 d. 1946 m. 5 val. po pietų, «U. L. K. Draugijos» salėj: Calle Rio de Janeiro 4001 Villa del Cerro.

Vytiečiai atliks šią Programą:

1. — Atidarymo žodis
2. — «NEPAVYKO», gyva ir juokinga komedija
3. — Mergaičių grupė dainuos arijas iš operečių.
4. — H. B. skambins piano žymiųjų kompozitorių kūrinius.
5. — E. Grėbliūnas deklamuos eilėraščius.

Žinomam orkestrui «Costa Orquesta» grojant, šokiai tęsis iki vėlyvos nakties.

Ištikus blogam orui, popietis nukeliamas į sekantį sekmadienį.

Raišių Petras

Mokėsi

(Iš NKVD Urvų.)

Aš žiūrėjau pro mažytį, gerokai apšarmojusiomis, storomis geležimis užvertą kameros langą. Aušo. Išvargintos nemiego mano akys godžiai sekė, kaip pilka niūri ryto šviesa pamažu sklaidė nakties tamsumą, kuris drebėdamas šliaužė šaltais pasieniais ir nematomai nyko kiemuose bei gatvių kryžkelėse, tartum bijodamas sudrumsti giliai siepeningą ryto ramumą.

Senelis Vilnius dar miegojo ramiu ryto miegu. Toli nuo mano lango dusliai prabilo katedros bokšto varpas. Jo liūdnas metalinis balsas sugriovęs ryto tylą, vilnimis liejosi miesto bokštais, plaukė į laukus ir sykiu nešė mano alkanas mintis Tolyn, vis tolyn į Nemuno krantus, kur paliko sena medžiuose paskendusi tėvų bakužė, senoji, sielvarto prislėgta motina ir ji, su kuria laki jaunystė audė varsotą laimės ateitį.

Melancholines mano mintis umai nutraukė didysis kalėjimo signalas. Pasigirdo komanda, šautuvų tarškėjimas, sunkūs kareiviški žingsniai ir viskas vėl nurimo. Tik gal už pusės valandos, plačiai ir į kaulus lendančiu girgždėjimu cypdamos astidarė sunkios mano kameros durys.

— Ei tu, rudoji kiaulė, prakeiktas liaudies pardavike, eik čia! — Prikimusiai ir piktai suriko tarpdury stovintis augalotas vyras. Kai aš prie jo prisiartinau, jis tuo pačiu balsu vėl mane paklausė:

— Pasakyk kas esi?

Tylėdamas pastebėjau, kad paraudo jo gelsvas pailgas veidas ir įkipai siauros rudos akys staigiai sužvilgo gyvatės tužmu.

— Kas esi? — pakartojo jis klausimą, rankoje laikydamas parabelį ir su trimis ginkluotais palydovais įeidamas kameron.

— Lietuvis ūkininkas, turėjau 10 ha. žemės, — bet toliau nebeleidęs man kalbėti, jis visa jėga smogė į veidą storu parabelio kotu. Aš sukritau kameroj ir krauju apsipylęs atsikėliau, jis vėl pakartojo:

— Tave klausiu, kas esi?

— Esu rudoji kiaulė, liaudies pardavikas, — skubiai ir neraizgiai atsakiau, rankomis valydamas į burną lendantį kraują. Aš neapsirikau. Tą sykį daugiau nemušė, tik uždėjo ant kojų geležinius pančius ir išėjo. Už kelių valandų, pro durų langelį man kas tai ir ką tai metė. Patikrinau. Tai buvo gniūžtas mišinio iš bulvių lupenų, sėlenų ir kokių tai sutrintų lapų. Vakare davė lėkštę drumzlino šilto vandens.

Sekančią dieną, ginkluoti kareiviai mane nuvarė tardymui, kuris tęsėsi visą mėnesį ir visuomet buvo vienodas. Tardytojų tarpe buvo man pažįstamų pora lietuvių, viena žinoma paleistuvė Anastazija, trys jauni žydukai, penkios rusės, būrys rusų ir iki dantų ginkluoti azijatai kalinių palydovai bei tardytojų viršininko, visuomet girto ruso Rybakovo paliepimų vykdytojai.

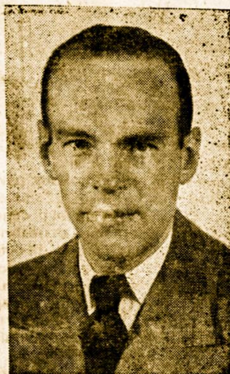
Tardyme visuomet kartojosi «liaudies pardavikai», tie patys klausimai ir grąsinimai sušaudymu. Jei atsakei ko jie nori, tuomet prasidėdavo žiaurios egzekucijos, mušimas ir pasipildavo šimtai visokių, daugumoje visai ir nesapnuotų klausimų. Vieno klausimo, tai yra iš kurių šeimų vyrai išėjo į partizanus, mane klausė gal dvidešimts kartų. Ir kiekvieną kartą neigiamai atsakius, jie supuolę mušdavo iki sąmonės netekimo. Vėliau, šaltu vandeniu atgaivinę, varydavo ketvirtan aukštan, kur jaunas žydukas ir trys žydelkaitės mus «gydė». Smarkiai pramuštas kūno vietas užtepdavo jodu, o ištinusias ir pajuodusias patrynęs paprastu žibalu sakydavo. «Puikiausiai. Tik Sovietų gailestingumas taip gerai prižiūri liaudies priešus».

Penktą valandą po pietų mus paleisdavo iš tardymo ir vėl varydavo į kameras. Lygiai šešiomis mus patikrindavo, peržiūrėdavo pančius ir užrakindavo kameras. Dar už valandos vėl mus iššaukdavo, išrykiuodavo karidoriuose, kai kas pakeikdavo, paspardydavo ir nuvarę atgal į kameras išduodavo šilto drumzlino vandens vakarienei. Taip vienodai bėgo laikas.

Vieną ankstyvą ir gražų kovo rytą, aš išgirdau smarkius ir spėrus žingsnius koridoriuje. Staiga atsidarė kameros duris ir jų tarpe pasirodė stambi, žaliame mundieriuje, su plieno šalma ant galvos figura. Prie jo tamsiai rudo diržo kabojo platus durtuvas ir didelis parabelis, antroj pusėj ilgas guminis šompalas. Rankose laikė automatinį šautuvą.

— Išeik iš kameros, — pasakė jis.

(Tęsinys sekančiame numery.)

Dr. H. Lukoševičius.

Nesenai atvykęs iš Vakarų Europos **Argentinon.** Jis Lietuvos Universitete buvo **žymus** teisių profesorius, pergyveno **rudųjų** ir **raudonųjų** siaubingasias okupacijas ir iš Tėvynės spėjo laimingai pasitraukti, kai mirtį nešančios azijatinės Stalino ordos **antrą** kartą užpludo nelaimingą mūsų **tėvų** žemę. Dr. Lukoševičius ne tik žinomas, kaipo profesorius ir plataus mosto **laisvosios** Lietuvos intelektualas, bet jis yra **gilus** patriotas, nuoširdus lietuvis ir **žymus** **kalbėtojas.** Sveikindami gerb. Dr. Lukoševičių laimingai pasiekusį laisvąją **Argentiną**, mes Urugvajaus lietuviai patriotai **norim** tikėti, kad netolimoj ateity turėsime malonią progą išgirsti jo teisingą žodį apie Lietuvos kančias ir pas mus.

Ir Jie Eina

Ir jie eina iš šalto Sibiro,
Iš nuogųjų Altajaus kalnų,
Mina derlių po kojom, kaip žvyrą,
Pilnos rankos ginklų kruvinų.

Iš tenai, kur žiema nesibaigia,
Iš tenai, kur naktis ir ledai,
Iš tenai slenka tartum apsvaigę
Jų besieliai, beširdžiai veidai.

Iš tenai, kur mirtis viešpatauja,
Iš Uralo pustynių žiaurių,
Kaip hienos, užuodžiusios kraują,
Slenka ordos komunos žvėrių.

Jie sumynė vaikus Vainemoino,
Jie sumynė tautas Baltijos,
Jie Karpatų pakalnėmis eina, —
Skęsta upės ir miestai kraujuos.

Griūva katedra Koelnio, ir gęsta
Jos altoriaus ugnis amžina....
Į rankas ima elgetos lazdą
Ir išeina šventoji šeima.

Ir sutiks jie nuo Ilmenio žmones
Ir šeimas nuo krantų Dauguvos,
Ir paguos jie nelaimėj kelionės
Daug benamių šeimų Lietuvos.

Pažadės, kad sugrįžtų, kas būta,
Ir į viltį pavers jų skausmus,
Ir padaugins jų elgetos plutą.
Ir pro sapną parodys namus.

Pažadės, kad jų frontuose sūnūs
Apsupimo ugny liks laisvi,
Kad pasauly kris pančiai komunos,
Kad ji mirs, o paliks jie gyvi...

Bet kur slėptis jiem? Tyruos Sacharos,
Ar Jeruzalės mūruos senuos?
Kol praeis žemę supantis maras,
Kur šventoji šeima lauks dienos?

Kur Viduržemio žydinti jūra,
Ar kur sodai Dunojaus žali,
Ar prie Adrijos tyro lazūro,
Ar po Alpių uolom pakely —

Nuo bombanešių ras jie padangstę
Ir pavargę nakčia pailsės,
Kol kapų eisena nebežengs čia
Ir šėtonas mirties nebesės.

Ir tada nusileidęs balandis
Visagalio šviesos spinduliuos
Tars: — Į jūrą sugrižkite, vandens,
Ir į kalnus, kalnai atgalios!

Tu, šėtone, į amžių bedugnę,
Tu į taigų pusnynus sugrišk!
Jūs, benamiai, sukurkite ugnį
Grižę vėl pas gintasias duris.

Tu, šventoji šeima, jų širdyse
Ir jų meilėje būsi gyva,
Tu, į marmuro sienas negrįši,
Jų širdis — bus bažnyčia tava.

Ir nužengs po kančių nuo Galgotos
Prisikėlęs Europos žmogus,
Įtikės paskutinis Pilotas,
Kaip šaltinis švies tyras dangus.

Bernardas Brazdžionis.

Religinis Puslapis

Tvarko: kun. Stanislovas Grigaliūnas

AUŠROS VARTAI

Iš įdomiausių ir svarbiausių istorinių, kultūrinių ir relignių momentų, ne tik Vilniuje, bet ir visoje Lietuvoje, glaudžiai susijusių su valstybės ir ypač jos sostinės istorija, yra Aušros Vartų Švenč. Panelės Marijos stebūklingasis paveikslas. Aušros Vartai, dėl savo stebūklingo paveikslo, plačiai žinomi net Vakarų ir Rytų Europoje. Tai lietuviškas Liurdas.

Siaja proga pažvelgsime į Aušros Vartų istoriją, paveikslo išvaizdą ir jo gerbimą.

1503 metais Vilniaus miestas buvo apsuptas mūru, kuriame buvo įtaisyti penkeri vartai su bokštais, kuriuose dieną naktį budėjo sargyba. Vieni iš tų vartų, vadinami Aušros Vartais, buvo aukščiausiame tų fortifikacijų punkte, pačiame miesto gale, pavojingiausioje vietoje. Miesto Taryba virš tų vartų angoje patalpino Sv. Panelės paveikslą, kurį 1626 m. pavedė čia pat įsikurusių karmelitų globai. Tėvai karmelitai tame bokšte įrengė koplyčią. Taigi Aušros Vartų koplyčia sudaryta iš mūro vartų ir ant jų esančios koplyčios. Lietuvos brangenybė — Aušros Vartų paveikslas, vėrė rusų okupacinės ir dvasinės valdžios akį. Stačiatikių metropolitas Juozas Siemaška ruošė si tą paveikslą paglemžti. Prie savo testamento, rašyto 1860 m., jis pridėjo laišką carui, prašydamas, kad jis įsakytų jo kūną palaidoti Vilniaus stačiatikių šv. Dvasios vienuolyne ir čia pat vienuolyno cerkvėje pakabinti Aušros Vartų paveikslą. Penkiais metais vėliau, būtent 1865 m. kovo mėnesį Lietuvos Diktatorius M. Muravjovas nutarė uždaryti Aušros Vartų koplyčią. Nutarimas nebuvo įvykdytas, nes kovo mėn. 19 dn. jis netikėtai buvo atšauktas į Petrapilį. Aušros Vartų Dievo Motinos stebūklingasis paveikslas iškilmingai popiežiaus vardu ir įgaliojimu buvo vainikuotas 1927 m. liepos 2 dn, dviem aukso vainikais.

Paveikslas pieštas ant aštuonių sujungtų ąžuolinių lentų. Jis turi visas italų renesanso žymes, Sv. Panelė atvaizduota be Kūdikio. Rankas laiko sudėjusi ant krutinės kryžmai, galvą truputi palenkusi į dešinę, akis gi nuleidusi. Veidas kiek pailgas, ryškus, pilnas nepaprasto meilumo, ramumo ir šventumo, akys gi pilnos gailestingumo. Veido spalva gyva, rusva. Sv. Panelės galva apsupta sidabriniai spinduliuojančia aureole. Išskyrus rankas ir veidą, visą paveikslą dengia sidabrinis rūbas. Tas rūbas, tai 17 amžiaus vilniečių auksakalių darbas, iškaltas, auksuotas ir išpuoštas plastiškai išvadžiotomis baroko stiliaus rožėmis, tulpėmis, krizantemomis ir gvazdikais. Sudėtas iš trylikos dalių. Meno atžvilgiu šio rūbo vertė labai didelė.

Aušros Vartų Dievo Motinos paveikslas ėmė garsėti kaip stebūklingas 17 amžiuje. Aplink paveikslą koplyčioje ž ūrovo dėmesį patraukia gausiai iškabinti įvairūs sidabriniai ir auksiniai įžadai, kurių yra apie 14.000 Tai tikinčiųjų atsidėkojimas už gautas malones. Į Aušros Vartus kasmet vyksta maldininkų būriai net iš labai tolimų vietų. Senu papročiu niekas neina ir nevažiuoja pro tuos vartus nenusiėmęs skribelės ar kepurės. Tos taisyklės laikosi ir nekatalikai. Aušros Vartų Sv. Panelės garbę savo raštuose skelbė poetai: Adomas Mickevičius, Julius Slovackis, Liudvikas Kondratavičius, Jonas Mačiulis - Maironis, Motiejus Gustaitis ir k.

Pamaldos UŽ LIETUVĄ

Birželio mėnuo visiems garbingiems lietuviams yra gedulos ir skausmo mėnuo: 1943 mt. birželio 15 d. Lietuva pateko vergijon Jos vardas brėžiamas iš pasaulio žemėlapio, lietuvis pasmerkiamas kančioms, mirtiop ... Tiktai stebūklingoji Dievo ranka gali priešą suklupdyti ir teisybę grąžinti. Todėl lietuviškos birželio mėnesio pamaldos, kurios įvyks sekmadienį birželio 2 d 10 val. Cerro parapijos bažnyčioje, bus laikomos Lietuvos intencija. Lietuviai kviečiami skaitlingai dalyvauti.

LIETUVIS URUGVAJUJE

MOTINOS DIENĄ PRALEIDUS

Sekmadienį, gegužės 12 d. š. m., Urugvajaus lietuvių jaunimo organizacija «Vytis» surengė labai pasekmingą ir didelį Motinos Dienos minėjimą, kuris įvyko Kultūros Draugijos patalpose ir sutraukė gausią lietuvių visuomenę, ypač garbingas mūsų šeimas, biznierius ir profesionalus.

Įdomią ir aukštos kokybės programą vytiečiai atliko meniškai, sklandžiai ir artistiniai. Ypatingai svečius žavėjo sunkios ir labai sudėtingos dainos iš operečių, kurias nepaprastai sklandžiai dainavo jaunų mergaičių vytiečių grupė, maestro V. Dorelio vadovaujama ir piano prof Perello akompanuojama.

Su džiaugsmu tenka pažymėti, kad majestotiškai sugiedoti abu himnai, artistiniai atlikta visa koncertinė dalis rodo, kad mūsų gražusis jaunimas dirba ir visose meno bei patriotinio darbo srityse žymiai progresuoja.

Gausių publikos aplodismentų susilaukė ir talantingasis mūsų deklamatorius, vytietis Edvardas Grėbliūnas, kuris jautriai ir energingai deklamavo tai dienai pritaikintus eilėraščius.

Turininga, įdomi ir išsamiai apimanti lietuvės motinos paskirtį kovoje už tautos laisvę, jos auką ir kančias pavergtoje Lietuvoje ir ištremime buvo V. Dorelio paskaita. Gal todėl ji publikos entuziastiniais aplodismentais net kelis syk buvo pertraukta ir palydėta. Bendrai, minėjimas visaip pasisekė ir dalyviams paliko neužmirštamo įspūdžio.

Dalyvė.

POCITŲ LIETUVIAI

Aristokratiniame Montevideo rajone arba «Pocitos», gyvena gražiai įsikūręs nemažas mūsų tautiečių būrelis. Jų tarpe pažymėtina ponų Brazių šeima, kurie tenai turi dvejus modernius mūro namus, vienuose pati gyvendama ir laikydama avalinės dirbtuvę, o antruosius nuomuodama.

Velykų proga ponų Brazių šeimoje įvyko gražios lietuviškos vaišės, kuriose dalyvavo ponai Toliušiai su sūneliu Pedrito, ponai Bagurskai su sūneliu Vytuku, dukrele ir būsimu žentu, žurnalistas P. Čiučelis ir keli kiti gerb. Brazių artimieji. Malonios šeimininkės, ponios Brazienės tikrai buvo parengtos lietuviškos Velykos, nes nuo margučių ir gausumo ivairių lietuviškų bei vietinių valgių linko stalai, o p. Antanas svečius pavaišino lietuvišku alumi ir kitais puikiais gėrimais. Buvo pasikalbėta, pasidainuota ir maloniai praleista laikas, kaip ir ponai Braziai yra malonaus būdo ir nuoširdūs lietuviai.

SIDABRINĖ SUKAKTIS

Mūsų kolonijoj plačiai žinoma patriotinė ponų Godų šeima, kurių sūnus Stasys pirmininkauja jaunimo organizacijai «Vytis», o duktė jau yra vedusi su patriotinės visuomenės veikėju p. Zubka, šeštadienį, geguž. 18 d. š.m. ypatingai gražiai ir lietuviškai paminėjo savo vedybinio gyvenimo 25 metų sukaktį.

Ta proga, ponų Godų namuose įvyko šauni puota, kurioje dalyvavo ir pasakė gražią kalbą kolonijos kapelionas gerb. kun. S. Grigaliūnas, fabrikantai ponai Jusiai, p. Alfonsas Bartašiūnas, p. Liūdžiai, p. Reyes, p. Sadauskai, p. Zubkai, «Laisvosios Lieetuvos» korespondentas, kuriam nepavyko visų svečių pavardes sužinoti, p. Boliauskas, ponia Sauruševičienė ir visa eilė gerb. Godų kaimynų, artimųjų ir prietelių.

Prie ypatingai papuoštų ir gausiai įvairiais skanėsiais apdėtų stalų, svečius vaišino patys malonūs ir lietuviškai nuoširdūs šeimininkai. Solenizantų garbei buvo pakelta tostai, sugiedota «Ilgiausių Metų» ir linkėta, kad laimingai sulauktų auksinio jubilejaus, kaip ir iki šiol mūsų kolonijoj šviesdami garbingos bei patriotinės lietuvių šeimos pavyzdžiu.

Svočios pyragu užsigardžiaujant ir prie alaus stiklo, einant nuoširdiems pašnekėsiams bei skambant lietuviškom dainom, laikas greit prabėgo ir svečiai skyrėsi su maloniais šeimininkais, dėkodami už vaišes ir jaukų lietuvišką pobuvį.

GRAŽIAI MINĖJO VARDINES

Kolonijos kapelionas gerb. kun. Stan. Grigaliūnas gegužės 7 dn. šventė savo vardines. Vidudienį praleido sau prietelingų kunigų būrelyje. Vakarop gi, vardininką pagerbė lietuviškos šeimos surengdamos pas vieną iš jų vakarienę. Vaišėse dalyvavo gražus būrelis lietuvių. Laikas prabėgo gana sklandžiai, paįvairinamas skambiomis lietuviškomis dainomis. Vardininkas gavo daug sveikinimų iš lietuvių, vietinių ir užsienio.

Rep.

SKAITYKIT LAIKRAŠČIUS

«Laisvosios Lietuvos» redakcijoj randasi šie lietuvių laikraščiai pasiskaitymui:

Amerika, Vienybė, Margutis, Vytis, Dirva, Sandara, Garsas, Tėvynė, Lietuvių Naujienos, Kalifornijos Lietuviai, Keleivis, Žvaigždė, Išeivių Draugas. Nepriklausoma Lietuva, Lietuvių Žinios Svetur, Lietuvių Balsas, Sveicarijos Lietuviai, Latvija ir kt.

PAIEŠKO

Marija Targonskaitė iš Ukmergės ieško brolio Targonskio ir dėdės Aleksandro Kovaliausko. Atsiliepti į Lietuv. Pasiuntinybę Buenos Aires.

Lietuvis Argentinoje

MEMORANDUMAS Į PARYŽIU

Lietuvai Išlaisvinti Centras Argentinoje, sielodamasis gyvybiniais Lietuvos reikalais, Paryžiaus konferencijos proga, nusiuntė Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės atgaivinimo rūpesčių memorandumą Jungt. Amerikos Valstybių u. r. ministrui Mr. Byrnes, Anglijos u. r. ministrui Mr. Bevin ir Prancūzijos u. r. ministrui Mr. Bidault.

ATVYKO IŠ EUROPOS

Prancūzų laivu «Jamaica» iš Europos atvyko į Buenos Aires Dr. H. Lukoševičius. Lietuvą jis apleido 1944 metų vasarą, antrą kartą ten bolševikams artėjant. Pergyveno sovietų ir vokiečių okupacijas, visokius pavojus ir vargą Vakarų Europoje.

Dr. Lukoševičius tėvynėje buvo teisėjas ir universiteto profesorius. Argentinos lietuviai apie birželio vidurį tikisi išgirsti labai įdomią jo paskaitą.

SAUNŪS ATGARSIAI

Vasario 16-tos proga Lietuvai Išlaisvinti Centro Argentinoje paskelbtas energingas protestas prieš bolševikų vykdomą terorą ir žmonių naikinimą Lietuvoje, anglų žinių agentūros «Reuter» dėka nuskambėjo po visą pasaulį. Jau gavome žinių, kad toji Argentinos patriotinių lietuvių (ne «balsiečių») deklaracija buvo atspausdinta Prancūzijos, Belgijos, Šveicarijos, Švedijos ir kitų šalių spaudoje.

MOTINOS DIENOS MINĖJIMAS

Buenos Aires, kaip kasmet, Motinos Dienos minėjimą ir šiemet surengė Kat. Moterų ir Mergaičių Draugija Birutė. Gegužės 12 d. buvo iškilmingos pamaldos Aušros Vartų bažnyčioje, o meninė dalis «Sokol» salėje. Paskaitą apie lietuvės motinos vargus dabartinėje Lietuvoje ir ištremime jaudinančiai skaitė Ponia Laimutė Graužinienė.

IŠVYKSTA Į Š. AMERIKĄ

Buenos Aires Tėvai Marijonai Bronius Vitkus, Antanas Andriušis ir Jonas Baltrušaitis šio mėn. 29 d. išvyksta į USA. Dar neaišku, kurie iš jų galės sugrįžti į Argentiną.

Manoma, kad vienas kitas TT. Marijonų atvyks naujų.

VEIKĖJUI IŠVYKUS

«Laisvosios Lietuvos» bendradarbis ir didelis jos prietelius gerb. Juozas Nakutis su ponia, jau kuris laikas kaip darbo reikalais yra išvykęs į Kordobos provinciją. Nors dabar ir gana toli gyvendami nuo sostinės, tačiau gerb. Nakučiai kaip visuomet sielojasi ir rūpinas tragingu mūsų tautos likimu ir patriotiniu darbu išeivijoje.

Yra žinių, kad ponai Nakučiai, aplinkybėms taip susidėjus, būsią priversti ilgesnį laiką tenai pasilikti. Toks jų atstumas ir ilgesnis tenai pasilikimas, žinoma būtų nepamainomas smūgis patriotinei Argentinos lietuvių kolonijai

NORKUS IR JAUTIS

Daugumai yra žinoma pasaka, kaip alkanas vilkas visą dieną sekiojo jautį, manydamas, kad tam numetus «čurasco», vilkas turėsias puikiausią vakarienę. Bet jautis «čurasco» nenumetė ir vilkas alkanas nudūlino į mišką.

Lygiai dabar, visur nenormalumais pagarsėjęs K. Norkus laukia, kada «draugas» Babilius paleckiškai nusavins «Laisvosios Lietuvos» spaustuvę. Daug jau čia Norkus savo bolševikiškame «Balse» prirašė, daug vaikš čiodamas po žmones piktų melų prikalbėjo, bet žurnalas eina kaip ėjęs. Argentinos lietuviai dabar sako: «Kokia sensacija būtų, jei K. Norkus nors kartą į metus teisybę parašytų»!

Nuo Redakcijos:

Užtikrinam, kad Norkus randasi to vilko rolėj, o «draugas»[redacted]skundžiasi, kad «buržuaziniame» Urugvajuje, kur dar neveikia NKVD patvarkymai, be «specialisto» Norkaus nepajėgiąs svetimą turtą socializuoti.

Vytas Dorelis

Patriotinio Urugvajaus lietuvių jaunimo veikėjas ir chorvedis, kuris netolimoj ateityje išvyksta Argentinon studijų reikalais. Per jį bus galima sutva kyti ir «Laisvosios Lietuvos» reikalus Argentinos lietuviams.

Pavergtoji LIETUVA

KAS FAKTINAI VALDO LIETUVĄ

Kaip 1941 metais Lietuvą valdė Pozdniakovas, taip dabar ją valdo «draugas» Suslov. Visi komisariatai perkelti į Vilnių ir tik vienas pramonės komisariatas paliktas Kaune. Į Vilnių nuvežti ir maskolių įrankiai lietuviški komisarai: Paleckis, Žiugžda, Gedvyla ir kiti. Buvę komisarai Vaišnora, Guzevičius ir Girdzijauskas pateko į nemalonę ir yra likviduoti. Kiek daugiau teisių Lietuvoje turi komisaras Gedvyla ir neturi reikšmės Paleckis. Susirašinėjimas tarp visų komisariatų, apskričių ir valsčių komitetų vedamas tik rusų kalba, nes visų įstaigų bei įmonių direktoriai, skyrių viršininkai ir vyresni valdininkai yra tiktai rusai, o lietuviams paliktos tiktai žemiausios vietos.

BLOGA SPAUDA

Nors dabar Lietuvoje išeina laikraščių ir pusėtinai, bet jie visi skysti, be entuziazmo ir turinio Didesnė jų turinio pusė užimta gruzino Stalino liaupsinimu. Vergiją, paniekinimus ir plėšimus kenčiantieji lietuviai tik sarkastiniai šypsosi kai jiems peršama masko liškai bolševikiško melo spauda.

DAROSI ATVIRESNI LIETUVOJE

Atvežamos rusų šeimos Lietuvon, kai jos apsipranta, susipažįsta ir pamato lietuvių nuoširdumą, jos pasidaro atviresnės ir ima pasakoti apie rusų liaudies kančias, badą, begalinį skurdą ir šiurpų enkavedistų terorą. Jie taipgi pasakoja, kad Rusijoj siaučia visokios ligos. Karo ir abiejų okupantų nuteriotą Lietuvą, atvežtieji rusai vis dar laiko laimingesne ir turtingesne šalimi už Rusiją.

K. PETRAUSKAS MAURO ROLĖJ

Švedijoj išeinąs lietuvių laikraštis «Svetur» rašo, kad žinomą mūsų operos aktorių Kiprą Petrauską bolševikai tyčia paskyrė į vyriausį Maskolijos sovietą ir enkavedistai pradėjo jį naudoti savo propagandai Enkavedistų machinacijoms Petrauskas mielai pasiduodąs. Pasikalbėjime su vienu Maskvos laikraščio korespondentu, Petrauskas pareiškęs, kad naciai išžudę jo šeimą, nors šeima pabėgusi nuo «išlaisvintojų» ramiai gyvena Vokietijoj. Taip pat Kipras radęs reikalą žemai padėkoti ir didžiajam gruzinui už Lietuvos «išlaisvinimą». Bet vieną dieną Kipras pamatys ir išgirs: «Maure, tu savo rolę atlikai»!

LIETUVOS PARTIZANAI VEIKIA

Kai bolševikai atėjo Lietuvon antrą kartą jie jau rado stiprus partizanų dalinius. Tai buvo tie vyrai, kurie bėgo nuo nacių teroro į žaliuosius Lietuvos miškus, tenai organizavosi ir ginklavosi. Kiek vėliau juos žymiai papildė ir sustiprino generolo Plechavičiaus rinktinės. Ir dar vėliau, kai bolševikai paskelbė mobilizaciją, Lietuvos partizanai pasidarė stiprí pajėga. Jų organizacija puiki. Informacija neblogesnė už NKVD. Apsiginklavimas modernus ir stipras. Karo eigoje buvo pasirūpinta ginklų ir šaudmenų atsargomis. Lietuvos partizanai neliečia rusų karių, bet tramdo lietuviškus bolševikų bendrininkus. Ir dėka partizanų veiklai, civilinis bolševikų režimas yra žymiai sušvelnintas. Pareigūnas, kuris labai stengiasi bolševikams ir terorizuoja lietuvius, partizanų yra įspėjamas liautis, o nepaklausęs būna likviduojamas.

Kiek sunkiau partizanams su maistu, bet ir tai jie nugali. Prie partizanų generalinio štabo veikia Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, kuris duoda politines direktyvas ir partizanams ir tautai. Tos direktyvos paskleidžiamos krašte slaptosios spaudos pagalba. Slaptoji spauda yra gausi ir gerai organizuota. Slaptosios spaudos žmonės pakankamai gauna ne tik kavinėse, teatruose, keliuose, dirbtuvėse, bet dažnai net vyriausieji komisarai randa savo kišenėse. Tuo būdu tauta nėra palikta be direktyvų, kaip tai buvo 1940 mt.

Visų visos viltys partizanuose. Iš Vakarų jau bevėik nieko nesitikima, bet užtat drąsinančios žinios ateina iš Rytų. Rusijos viduje siaučia didelio nepasitenkinimo banga. Vakarus pažinę raudonosios armijos karininkai ir kareiviai taip pat gausiai dedasi į partizanus. Jų jau veikia dideli daliniai Ukrainoje, centro Rusijoj, Lenkijoj, Balkanuose ir kitur. Visi jie palaiko glaudžius ryšius ir turi vieną tikslą, tai nusikratyti bolševikiško siaubo. Nors bolševikai griebiasi ypatingai žiaurių priemonių prieš partizanus, bet jų jėgos auga ir pačioj Rusijoj ir jos okupuotose šalyse.

Lietuvos Praeitis

Lic. Vladas Staniliūnas
Mokslinėj LAISVOSIOS LIETUVOS misijoj

DVIEJŲ BROLIŲ LAIKOTARPIS
(1341 1377)

Ordinai tai padaryti nesutiko. Krikšto klausimas atidėtas. Iš Kęstučio šeimyninio gyvenimo užsiliko šis pasakojimas. Kartą jojo jis Palangos miesteliu. Pamato Birutę Vidman taitę žvejo dukterį. Susižavi jos gražumu ir paima sau į žmonas.

Algirdas mirė anksčiau, Kęstutis gi tapo nužudytas kiek vėliau. Kęstutis buvo pas kutinis pagoniškosios Lietuvos didvyris. Po jų prasideda krikščioniškosios kultūros laikotarpis.

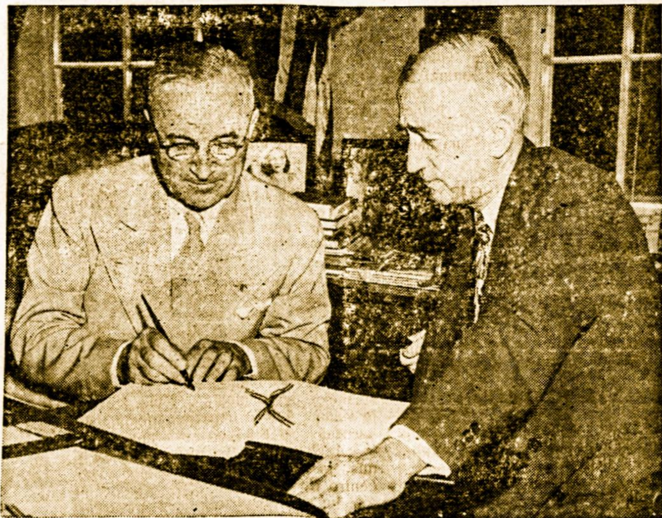
POLITINĖ KRIZĖ LIETUVOJE
(1377 - 1384)

Algirdo valdytas žemes 1377 m. perima jo sūnus Jogaila. Dėdė Kęstutis sunėnui Jogailai pradžioje buvo prielankus. Bet kai šis pradėjo draugautis su ordinu, prieteliškumas dingo.

Su ordinu susiartinti Jogailą vertė sekančios aplinkybės: ordiną iškraustyti iš Pabaltijo nėra galimybės. Reikia sudaryti modus vivendi, išvengti nuolatinių karų, užvesti pre kybinius santykius ir t.t. Be to, Jogailos broliai pavydėjo jam vadovavimo. Su ordinu susitarta Trakuose 1379 m. ir Dovidiškiuose (medžioklės proga) 1380 m. Paskutinioji sutartis nukreipta prieš dėdę Kęstutį. Jis tampa nužudytas. Iškyla Kęstučio sūnus Vytautas.

Jogaila su Vytautu kovoja dėl tėviškės. Susitaiko 1384 m. Su šia data prasideda naujas Lietuvos istorijos laikotarpis Tai Lietuvos žydėjimo ir galybės laikotarpis. Į jį atkreipsime didesnį dėmesį.

Amerikos Prezidentas Harry S. Truman, tariasi su kancleriu Byrnes, tam išvykstant istorinėn Paryžiaus konferncijon, tartis bolševikams išparduotos Europos reikaliukais.

Sarašas Paieškomu Asmenu

Anečerevičiaus Česlovo iš Grinkiškio, Adomaitienės Onos ir Karpavičiutės Podencijos, Adamčiko Nikalojaus, Baginskaitės Julės, Baršausko Pijaus, Brindzų Jono ir Martyno, Bardausko Juozo, Bernoto Jono iš Geidžiūnų, Baublio Petro iš Perlojaus, Bartaševičienės Antaninos, Bruožių Antano ir Jurgio, Bulkių Baltraus ir Jono, Bučienės - Povilaikytės Marijos, Bermanienės - Levickaitės Apolionijos, Bagdanavičienes Stefos, Briedžio Kazio iš Pakirsnių, Chino Eduardo iš Ašmenos, Beniušio Kazio iš Užbradumės, Duobos Antano iš Tarpučių, Dumbliausko Tomo ir Onos, Didžiulio Aleksandro, Deglių Jono ir Petro, Duklio Balio iš Baršėnų, Dementavičiaus Antano iš Rumšiškių, Enskaičio Kristupo iš Sakalų, Gulioko Igno iš Gražiškių, Gineikos Vacio, Ganiprauskų brolių iš Ketūnų, Gasiliausko Jono iš Gerdašių, Heso Liudviko iš Kauno, Garlos Benedikto iš Vaiškūnų, Gadienės - Petravičiutės Jadvygos, Juodelės Balio, Jakštų Martyno ir Jono, Ivoškos Adomo iš Smilgių, Januškos, Janutėno Povilo, Jakšto Mykolo, Kialino Alfono, Kostanausko, Kumpilio Jono iš Jučionių, Kasikausko Juozo, Kybartų Kazio ir Agotos, Kvietkausko Jono, Kisieliausko Antano, Kuprėno Stasio, Kavaliausko Kazio, Kindurio Antano iš Mineiškiemio, Liaučių Augustino ir Leono iš Knabikų, Lipnicko Antano iš Skamadų, Matarų Jono ir Angelės, Milašiaus Petro, Malkevičiutės Marijos, Mataičių Kazio ir Emilijos, Mažeikos Vinco, Margevičiaus Vinco, Mačiulaitytės Marės, Misiūnaitės Juzefos iš Repšėnų, Mikulėno Juozo iš Klavinių, Meilienės - Lasytės Teresės, Mikulskio Kazio, Murauskų Jono ir Juozo, Mačiulio Kazio, Mačiulevičiaus Kazio, Pečelio ieško Juškevičius Juozas, Paulinsko Mykolo, Paškausko Stasio iš Kaušakės, Počešuno Juozo, Petrausko Antano, Petkevičiaus Juozo, Pranckūno Prano iš Valneikių, Pranckūno Jono, Rumbučio Broniaus, Remeikio Antano iš Mišučių, Rauto Juozo, Siniausko Simono, Savickų Antano ir Natalijos, Selmonytės Julės, Stasiškio Povilo iš Lapienių, Stanilienės - Butrimaitės Rozalijos, Sedlicko Kazio, Saulyčio Izidoriaus, Slavinsko Petro, Sarkelio Laurvno, Simkūnienės - Grašytės Veronikos, Tautkaus Kazio, Trumpicko, Tamulio Aniceto, Tumasonio Juozo iš Varnagirio, Toliušytės Stefos iš Spirgiukų, Tomkevičius Napoleonas paieško tetos ir krikštotėvo, Tamuliūno Motiejaus, Valančiūno Kazio iš Dusinių, Vieraičio Juozo, Vikonio Petro ir Vikonytės - Bakanienės, Virpšaitės Mikasės ir Kazimieros, Vildžiūnaitės Julės, Vaičio Vinco, Viltrakio Petro, Želvys Le onora, Želvys Leonas, Žemaičio Jono, Žvakausko Juozo, Zazirsko Gabrio, Zakelienė — Bruožaitė, ieško čia savo giminių, Zulono Stepono, Galbuogio Prano iš Dangutiškio, Adomonio Antano iš Jačiūnų, Adomonaitės Verusės iš Dvarnikų, Aleksiejaus Antano iš Pužų, Angelskienės Marijos, Burbos Petro, Bernoto Jono iš Geidžiūnų, Bertoševičius Antonina, Grigalaitytės Onos iš Burbaičių, Giniečio Juozo iš Mockeliškių, Galgatavičiutės Uršulės, Elenos ir Monikos, Gavrilos Vinco, Gorių Olės ir Prano, Laucytės Anelės ir Paulinos iš Kurklıečių, Ivanauskienės - Urbelytės iš Ražalių, Kirvelevičiaus Juozo iš Verstaminų, Kybarto Kazio iš Ruškelių, Kalpokienės Zosės iš Simiškių, Misiūnaitės Juzės iš Repšėnų, Skatikienės - Pečkaitytės Česės, Venckaus Liūdo iš Kulupėnų, Vitkaus Petro, Vaičio Vinco, Vidžiūno Antano ir Ratavičių Kosto, Juozo bei Stasio.

Viršpaminėtus asmenis per **Lietuvos Pasiuntinybę** paieško jų giminės, kurie randasi įvairiose Europos dalyse. Dėl smulkesnių žinių prašoma kreiptis į **Pasiuntinybės raštinę**, c. Pampa 4174, Buenos Aires nuo 10 iki 13 val., išskyrus šventadienius.

Jaunas lietuvis tautiškuose rūbuose, linksmame šventadienio pasivaikščiojime.

Šaipoku Kampelis

TIK PAKLAUSYKIT

Tik paklausykit, ką pasakysiu,
Kas sviete daros jums parašysiu,
Nors fricas - anglas nebekariauna,
Bet bolševikas kiekvieną šauna.

Vargšeliai kinai karą užbaigę,
Tarp savęs šaudos tartum apsvaigę,
O anglai radę šiam karui galą,
Vež dabar bombas į Javos salą.

Kad iš atomų biznį daryti,
Stalinas prašo pasidalyti.
Nors Dėdė Samas tik skolas rašo,
Bet Maskvos saulė dar daugiau prašo.

Lenkas tai džiaugias, laisvę turėdams
Ir į kacapą verkia žiūrėdams.
Visa Lenkija tik raudonuoja,
«Ach Bože Bože» visi dejuoja.

O mūs lietuvių maža tautelė,
Bet už tėvynę čia balsą keliam,
Vieni kiek galínt už ją kovoja,
Antri mėgina pakišti koją.

Ką tik tu veiksi, ar ką darysi,
Vis vien «fašisto» vardą įgysi,
O tie kur nuolat šimtines maišo,
Vargstančiai tautai tik centus kaišo.

Bet komunistams kiti aukuoja
Ir apie «rojų» sykiu dainuoja,
Tai gi kas skriaudžia tautą ir šalį,
Lai tokį biesas neša kur gali.

Ps.

DARBIETĖ

Aš darbietė labai noriu
Išsigerti kanių porą,
Išsigėrus padainuoti,
Senberniams ūpo priduoti.

Esu poros šimtų svarų
Apetitą turiu gerą.
Galiu valgyt kas papuola:
Košę, dešrą taip kaip kuolą.

Prie alaus dešimts kiaušinių,
O prie grapo, tai lašinių
Kai prie stalo atsisėdu,
Tai dešimts bifių suėdu.

Jei kas mane pamylėtų,
Tai gerą pačią turėtų.
Gautų porą šimtų svarų,
Gautų pirtį, ir dar garo.

Aš jį vis meiliai kabinčiau,
Desgraciadon vadinčiau,
Tenai turėtų išmokti
Stalino kazoką šokti.

Po kinsenų vis aukuoti —
Kinų partizanams duoti
Kokį pezą ir dėl rusų,
O špygą dėl brolių mūsų.

Kai pezų nebeturėtų,
Tiek jo man ir bereikėtų.
Tuomet su rusu ar Mauša,
Eičiau čangon įsikaušus.

Darvytas.

RIMTI PAKLAUSIMAI IR ATSAKYMAI

— Tu man, draugas Rūke išviroźyk neišpasakytą draugo Arielkino zbitką. Tas liadokas paėmė iš manęs 4 pezus ir sakė, kad replanų veš į rojų tuojau, o dabar jo pisoris Prochodimec Kruglodurov pasakė ant publikos, kad iki 1950 metų nereikia nė galvoti. Kaip tu rokuoji Rūke, ar čia nėra apgavystė ir biednų žmonių išnaudojimas?

— Aišku, kad taip, Raule. «Draugui» Arielkinui reikia svetimos valiutos, o ne kokio «chlamo», kaip jis jus vadina. Be to, jūs gyvenę laisvame krašte sotūs bei apsirengę, taigi patekę Stalino totalitarinėn despotijon ir jo enkavedistų teroran, kur pamatę alkanus ir utėlių užėstus kacapus, imtumėt burblenti, kad taip nėra, kaip jums «poselencai» melavo. Tai priseitų jus šaudyt arba Sibiran grūsti. Antra, Kremliaus briliantais apskaisčiusiems despotams reikia jaunų ir sumanių įvairių sričių specialistų. Taigi «draugas» Arielkinas iš pusgalvių dar galės paimti po 4 pezus ir 1950 metais pasakys, kad reikia laukti 1960 metų. Tai atsiminkit, kad jūs Stalino rojų matysit, kaip savo ausį.

Bet dabar tu man pasakyk Raule, kaip jums einasi su «draugo» Arielkino įsakytu neva «kongresu».

— Bėda, «čiort pobери». Atrodo, kad velnias juoksis Rūke. Neperka žmonės bonų, nors susiplėšyk neperka. Vargiai ar surinksim vienam «poselencui» ant apatinių kelnių ir kokio nors bolševikų laivo kapitonui ant plunksnakočio. Į tą kongresą, kiek jau žinau, tai užsirašė viena čiangadorka iš Cerro, viena cnatlyva draugė jauniklė, trys poselencai, Šiul, Šmul ir «draugas» Arielkinas.

TINTORERIA Y SOMBRERERIA

- ANDES -

de

Antonio Yankus

ANDES 1257 — TEL. 8-18-03

Moterų ir vyrų rūbų valymas. Visų rūšių skrybelių valymas ir reformos. Kostiumų ir paltų išvertimas. Lietuviams nuolaida.

Adolfas "IMAN" Kaušinis

Vienintelis lietuvis Urugvajuje, turintis Elektros Stoties Teises. Atlieka: Visus elektros įrengimus ir pataisymus. Lietuviams Didelės Nuolaidos.

c. San Josè 1088

Telefonas: -- 8.-79.-56. —

Kaunas

Pieninė ir Alinė

Andriaus Aleknos

c. Bogotá 4001, esq. Bèlgica

CERRO.

Visuomet švieži produktai, ekonomiškos kainos, skubus patarnavimas. Pasitikrinkit.

— LIBRERIA —

ESAS

Geriausių pasaulinių rašytojų knygos. Įvairūs popieriai: kartolinas, celefan ir kt. Rašomieji dalykai ir mokyklų reikmenys. Atvirutės, albumai. Užsakymus siunčiam ir paštu. Priveža tranvijai: 7. 9. 12 ir 61.

Arenal Grande 2533

Tel. — 27753. — Montevideo.

Cesna Radio

Adolfas Cėsna

— Radijo Technikas —

Gamina radio aparatus ir taiso senus, rūpestingai ir prieinamomis kainomis. Parduoda ir išsimokėjimui.

C. San Fructuoso 1827.

Montevideo.

PETRO ir BRONIAUS

Evovlucku

Pieninė —Bar — Almasenas

calle **Berna** 1860,

Villa del Cerro

Telefonas: — 22. 11. 94. —

Kamionai perkraustymui kiekvienu pareikalavimu, įvairūs pieno ir kiti maisto produktai, vietos bei užsienio gėrimai.

PROVISION

Vilnius

Jono ir Onos

Sčesnulevičių

Calle VIZCAYA 4149 esq. Berna.

Casa Lira

1926 metais apdovanota aukso medaliu — Tarptautinėj Parodoj Lietuvoje. — Visų rūšių pianų taisymas, sustygavimas, naujų darymas ir pertvarkymas. Lietuviams nuolaidos. Savininkas Antanas Dambrauskas

San José 1015

Tel. 8 36 33.

DIPLOMUOTAS LIETUVIS SIUVĖJAS

Motiejus Boliauskas

Calle Francisco Tajes 1195. P. 2. Ap. 7.

Siuvama visų rūšių, rūbai, geriausių medžiagų ir pagal paskutinius madų reikalavimus. Savas pas savą, nes rasite garantuotą darbą ir ekonomišką kainą.

LD 278
1946, Nr.5

Bodega y Viñedos

de VALENTIN CARNE e HIJO

VINO NATURAL

REDENCION MELILLA

— Tel. 22-00-56 —

Visi lietuviai tik čia perka, nes duodame gerą prekę, ekonominė kaina ir skubus bei mandagus patarnavimas.

foto arte
Elba.

GRECIA 3432 – CERRO – Tel.: 22 10 54

Savininkas, Stasys Bartnikaitis.

FUNDICION PRADO

Fundición de Bronce Mecánico Aluminio y Herrajes en General.

Sección Mecánica y Estampados.
Matrices de Todas Clases.
Y Para Toda Industria.

Eduardo Jusys

Molinos de Raffo 473-
Teléfono 22-53-05
MONTEVIDEO

Juozo Čeikaus

Vienintelis, Skubiai Ir Sąžiningai Patarnaująs Kasabos Lietuviams

BARAS — ALMASENAS

Calle 9 Nr. 142. Barrio Casabó.

Visų rūšių maisto produktai, įvairūs gėrimai. Visuomet šaltas alus ir ekonomiškos kainos. Nuolatinė Kasabos lietuvių užeiga

IMPERIAL

GARINĖ RŪBŲ VALYKLA

Rūbų išvalymas sulig "Duplex" sistema Šermenų rūbai. Dažymas ir reformavimas skrybėlių ir kostiumų. Nematomas užadymas skylių bei perplėšimų. Lietuviams nuolaida: tik $1.50 kostiumo išvalymas ir išprosymas.

Centralinis Namas:

Calle EJIDO 1241. Tel. 91-9-10

skyrius ir dirbtuvės:

Avda. BRASIL 3092 MONTEVIDEO

Joyería Oriental

DALMIRO BORSANI

Savininkas

Parduoda laikrodžius, žiedus brangakmenis, fantazijas, aukso išdirbinius su įrašais vardų. Taiso laikrodžius ir papuošalus.

SARANDI 644 - MONTEVIDEO Tel. 8-05-32

Restaurant y Pensión Gran Bretaña

Juozas Ramonas

Savininkas

Geriausia vieta lietuviams turistams atvažiuojantiems iš Argentinos. Sveikas valgis. Švarios lovos pavieniam ir erdvūs kambariai šeimynoms.

JUAN CARLOS GOMEZ 1266

Telefono: 8-30-05